

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
תשיעי

היכל
חמישי

ועבר ה' לנגוף את מצרים

מאת כ"ק אדמו"ר
אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת
מוהר"ר מנחם מענדל
זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

„הנחת” בנו
כ"ק אדמו"ר
אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת
מוהר"ר שמואל
זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה

על ידי מערכת
„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה
שנת המאתיים וחמישים להסתלקות-הילולא של הבעש"ט ז"ל

לעילוי נשמת

הרבנית רבת פעלים אשה יראת ה'

מרת צבי' מרים ע"ה

גורארי'

בת הרה"ג הרה"ת יצחק הכהן ע"ה

שלוחה של כ"ק אדמו"ר זי"ע קרוב לשלשים ושש שנה

עסקה במילוי שליחות במרץ ובמס"נ

ובמיוחד במבצע חינוך וטהרת המשפחה

ורבים השיבה מעון

נפטרה ביום ד' פ' אמור, י"ב אייר, ה'תשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות משפחתה שליט"א

והנה כנגד ג' בחי' אלו משקוף ושתי המזוזות תקנו ג' דברים, מצה וכוסות מרור, ענין המצה כי הנה חמץ הוא חמיצות גבורות, אבל מצה הנה אין²⁴ התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום כו', אבא בחי' חכ' מקור קו הימין חח"ן, כוסות יין הוא בחי' בינה בחי' המתקת הגבורות, מרור²⁵ הוא מרירות על הריחוק בחי' קו האמצעי כו'.

24 אין התינוק יודע: ברכות מ, א.
25 מרור הוא מרירות על הריחוק: ראה גם לקו"ת שה"ש יד, ד: דהנה כפי סדור הקערה, מרור הוא באמצע בחי' קו האמצעי, ולכאורה הי' צ"ל מרור בקו השמאל כי הוא בחי' גבורות כו', אך מפני זה הוא בקו האמצעי מפני שבחי' מרירות מעוררת המשכת רחמים רבים כו' על מי שהוא במדריגה תחתונה כו'. וראה מזה גם בסה"מ תרכ"ט ע' קמב. תרל"ב ח"א ע' כד. תרל"ט ח"א ע' יט [ומ"ש שם: "כמ"ש בהגהות לד"ה ועבר ה' לנגוף את מצרים שזהו ענין מרור שבקערה", אולי הכוונה להמאמר שלפנינו משנת תרי"ט, ועפ"ז יש לתקן בהערת המו"ל בסה"מ תרל"ט שם]. וראה גם תורת מנחם כרך כ"ח ע' 56 ואילך.

בס"ד, שבת חוה"פ י"ט.

ועברי ה' לנגוף: את מצרים וראה את הדם כו' ופסח ה' על הפתח ולא יתן כו', הנה ארז"ל במד"ר ע"פ זה (באיוב ל"א) הה"ד ומה אעשה כי יקום אל וכי יפקוד ומה אשיבנו, מי אמר הפסוק הזה שר העולם אמרו כו', במצרים בעברה דן אותם שנא' ועבר ה' כו', אבל לע"ל הוא עומד ודן את עולמו בעמידה שנא' ועמדו רגליו כו', לכן אומרים באי עולם כו' אם בעברה בעלמא דן את המצרים והרג את בכוריהם לכישעמוד לע"ל ודן כו' מי יכול לעמוד הה"ד ומה אעשה כי יקום כו'.

והנה על ופסח ה' ת"א ויחוס ה' ל' חוס ורחם, נמצא כי הי' ב' בחי', עברה למצרים וחי"ס לישראל, וזהו כמ"ש בישעי' בתחלת הסי' י"ט משא מצרים הנה ה' רוכב ורפוא לישראל, וזהו כמ"ש בישעי' דעתם קלות מפני על עב קל ע"ב²⁶ גימטריא חסד וקל הוא בחי' גבורה, כי נשים דעתם קלות מפני שבחי' דעת נחלק לחו"ג הי"ח וה"ג ונשים דעתם קלות שמקבלים מבחי' ה"ג ה' היות גימטריא קל, וז"ע הקערות שהביאו הנשיאים שהיו משקלם ק"ל, ונמצא כי במצרים היו ב' הבחי' חו"ג, וזהו מ"ש וה"י הכה כל בכור וארז"ל וה' הוא וב"ד, ב"ד הוא בחי' דין והוא הוא בחי' חסד כו'. וצ"ל איך היו ב' הבחי' חו"ג יחד.

אך הענין הוא דכתיב ויהי בחצי הלילה, הנה כתיב חצות לילה אקום להודות לך שדוד הי' קם בחצות לילה דוקא וצ"ל מעלת ענין החצות, הנה בדרך כלל לילה הוא מדת חשך בחי' דין ויום הוא בחי' חסד כמ"ש חסד²⁷ אל כל היום וכתיב וישכם²⁸ אברהם בבוקר, אברהם הוא בחי' חסד כנודע, ובדרך פרט הנה הלילה נחלק לב' חצאין שקודם חצות הוא בחי' דין, ואחר חצות הוא בחי' חסד כי נוטה

1) ועבר ה': ראה עוד מאמרים ע"פ ועבר ה' לנגוף: ס' מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' קי (וע' קיד). תו"ח בא ח"א פז, א (ובמ"מ שם). אוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תרגלג. כרך ח ע' ב'תתקמד. סה"מ תרמ"ד ע' שלב ואילך (ד"ה ועברתי בארץ מצרים, ובמ"מ שם). סה"מ תרמ"ז ע' ז. סה"מ תרנ"ח ע' צה. סה"מ תרע"ח ע' רלט. סה"מ תש"ו ע' 69. ד"ה ויהי בחצי הלילה תשי"ז (תורת מנחם ח"ט ע' 248).
2) ועבר ה' לנגוף: בא יב, כג.
3) ועמדו רגליו: זכרי' יד, ד.
4) בישעי' נגוף ורפוא, נגוף למצרים ורפוא לישראל: יט, כב. זח"ב לו, א.
5) ע"ב גימטריא חסד וקל הוא בחי' גבורה: ע"ח שער הצלם (שכ"ו) פ"ג. וראה גם אוה"ת נ"ך ח"א ע' קצג-ה.
6) נשים דעתן קלות: שבת לג, ב.
7) וה' הכה כל בכור וארז"ל וה' הוא וב"ד: בא יב, כט. פירש"י עה"פ. זח"ב לו, ב. וראה ב"ר פנ"א, ב. ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה.
8) חצות לילה אקום: תהלים קיט, סב.
9) חסד אל כל היום: שם נב, נ.
10) וישכם אברהם בבוקר: וירא יט, כז. כב, ג. ועוד.

לאור היום שהוא בחי' חסד, והיינו כי לילה הוא בחי' מל' יונק מב' בחי' חו"ג וקודם חצות היא מקבלת מבחי' גבורה ואחר חצות מקבלת מבחי' חסד, והנה בחצות לילה יש בחי' המחלקת את ב' חצאי הלילה שעד כאן יהי' גבורה ומכאן ואילך יהי' חסדים, הרי בהכרח שבחי' זו היא גבוה משניהם שהרי היא מחלקת ביניהם והיינו שהוא בחי' שלאוי' מכל אינון מדות איהו כלל, כי חו"ג הם מדות וכאשר מאיר בחי' שלא מכל מדות הרי בחי' חו"ג הם בטלים כו', וזהו בחי' מדת הרחמים שמקבלת מבחי' יגמה"ר כו'. וזהו מלך שלמה שמשלים את בריותיו מיכאל¹¹ שר של מים וגבריאל של אש ואין מכבין זא"ז כו', ולכן ויהי בחצי הלילה דוקא שכדי שיוכל להיות בחי' נגוף ורפוא זהו דוקא בחצות לילה דאם הי' קודם חצות לילה הי' גבורות לכל, ואחר חצות הי' חסדים לכל רק בחצות לילה שרגע החצות שהוא בחי' הגבוה משניהם והרי היא כולל חו"ג הנה מצד בחי' זו הי' נגוף למצרים ורפוא לישראל, ולכן חצות לילה היא עת רצון כמשארז"ל¹² ביבמות, וז"ע הנר שהאיר את החשך שמדת לילה היא חשך בחי' דין כנ"ל והנר הוא בחי' אור בחי' חסד והיינו שנמשך בחי' ממ"ה בבחי' נר להאיר את החשך היינו להמתיק את הגבורות כו', וזהו מ"ש¹³ ליל שימורים כו' הוא הלילה כו', ליל הוא ל' נקבה כמו את שהוא ל' נקבה וזהו עד חצות שיונקת מבחי' גבורה אבל בחצות שהנר מאיר את החשך, לכן נק' אחר חצות לילה ל' זכר בתוס' ה' והיינו בחי' ה"ח כו'.

וז"ע ופסח ה' על הפתח וחיים בחי' רחמים כו'. ופי' פסח על הפתח דהנה הפתח הוא שמשמש כניסה ויציאה, והוא כמשארז"ל¹⁴ כל ת"ח שיש בו תורה ואין בו יראת שמים ה"ה דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו בהי' עאיל, כי התורה היא בחי' מפתחות הפנימיות כי אורייתא¹⁵ מח"ע נפקת ובחכ' הוא השראת אוא"ס ב"ה, ולכן היא בחי' פנימיות, אבל יראה היא מפתחות החיצוניות, אך מ"מ היא השער והפתח שנכנסין דרך בה דוקא לבית כו' וכמ"ש ועתה¹⁶ ישראל מה ה' אלקי' שואל מעמך כיא ליראה כו' וקחשיב אח"כ הרבה דברים וכמ"ש דוד¹⁷ ממך למדתי כו', והיינו מפני כי כאשר

11 שלא מכל אינון: תקו"ז בהקדמה (יז, א).
 12 מיכאל שר של מים: במדב"ר פ"ב, ח:
 במלך שלמה במלך שהוא עושה שלום בין בריותיו החיות של אש והרקיע של שלג כו', המשל ופחד עמו גוי' המשל זה מיכאל והוא של שלג ופחד זה גבריאל והוא של אש כו' ולא זה מכבה את זה ולא זה מכלה את זה כו'.
 13 כמשארז"ל ביבמות: יבמות עב, א: הא קמ"ל דעת רצון מילתא היא (לגבי חצות לילה). והובא גם בשו"ע אדה"י בתחילתו ס"א סי"ג. ליל שימורים: בא יב, מב.
 13* בא יב, מב.

יש פתח היראה יכולים אח"כ לבוא לכל הבחי' (כי אצי' היא עולם האחדות) ולכן היא נק' פתח שדרך בה נכנסין לבית כו'.

והנה ביצ"מ נא' ופסח הוי' על הפתח הגם כי הי' בדרך דילוג מבחי' שלמעלה מהשתלשלות בחי' מלך מלכי המלכים כו' כנודע עכ"ז הי' על הפתח דוקא כו', והנה בפתח יש משקוף ושתי המזוזות, והנה כתיב במד"ר בכ"מ ובפ' בא פרשה י"ז שהמשקוף הוא אברהם ושתי המזוזות הם יצחק ויעקב, והנה בכאו"א מישאל יש בחי' פתח בבחי' ירושה מהאבות, וז"ע ג' קווין תורה ועבודה וגמ"ח, עבודה קו השמאל, גמ"ח קו הימין בחי' משקוף על גביהם, גם כהנים לויים ישראל הם ג' קווין ולכן יש בהם בחי' הפתח ואזי ופסח הוי' על הפתח.

ומעתה יובן ענין המד"ר הנ"ל דהנה כאן כתיב ועבר הוי' לנגוף את מצרים, ופעם כתיב נושא¹⁸ עון ועובר על פשע, אך הנה עובר על פשע לשארית נחלתו דוקא וכמ"ש והי' שארית יעקב דוקא והיינו למי שמשים עצמו כשיריים דוקא ואזי הוא עובר על פשע, ולכן למצרים ועבר הוי' לנגוף כו' אבל לישראל לפי שיש בהם הפתח בחי' ביטול הנה הוא נושא עון ועובר על פשע כו', ולכן גם מפני הדין דלעתיד לא יראו ישראל כי הוא נושא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו למי שמשים כו' כנ"ל, וגם הלא למדו מה שלעתיד יהי' בעמידה מפסוק ועמדו רגליו על הר הזיתים, והרי ישראל נמשלו לזיתים כמ"ש זית¹⁹ רענן יפה פ"ת כו', וגם הלא מציינו עמידה שהיא מעלה והגנה בישראל כמ"ש ואתה²⁰ עמדת להם בעת צרתם כו'. וזהו ג"כ מה שמצינו בהשקפה שמחולקים ישראל כו', כי כל השקפה היא לרעה כמ"ש וישקף²¹ ה' על פני סדום, ובמצרים נא' וישקף²² ה' כו', ובישראל נא' השקיפה²³ ממעון קדשיך וברך כו' והיינו מפני כי יש בהם בחי' הפתח בחי' משקוף לכן גם ההשקפה היא לטובה כו'.

19 זית רענן: ירמ' יא, טז: זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך גוי'.
 20 ואתה עמדת להם: נוסח ברכת ועל הנסים.
 21 וישקף ה' על פני סדום: ע"פ וירא יט, כח. ובירושלמי מע"ש פ"ה ה"ה: שכל השקפה ארורה והשקיפה גוי' בלשון ברכה כו'. ועד"ז נחומא תשא יד. שמור"ר ר"פ מ"א. רש"י וירא יח, טז.
 22 וישקף ה': בשלח: יד, כד: וישקף ה' אל מחנה מצרים.
 23 השקיפה ממעון קדשיך: תבוא כו, טו.

גוי' שבתי בבית ה' ואח"כ אתה שואל כמה שאלות לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו גוי', והשיבו דוד ממך למדתי בתחלה לא באת עלי אלא באחת שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה גוי' ואח"כ פתחת עלינו במצוות הרבה שנאמר ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו גוי'. וראה לקו"ת במדבר צו, סע"ב. ד"ה אחת שאלתי תשט"ו (תורת מנחם ח"ד ע' 290) ובמ"מ שם.
 18 נושא עון . . . והי' שארית . . . למי שמשים עצמו כשיריים: מיכה ז, יח. שם ה' ו אילך. ר"ה יז, ב. סנהדרין קיא, ב.